

تأثیر عادی‌سازی رابطه دیپلماتیک عمومی و منطقه‌ای رژیم صهیونیستی و امارات بر موازنه قدرت در جنوب غرب آسیا (مطالعه موردی وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران)

امیرحسین نعمتی^۱، محمدجلال ترکاشوند^۲، حسین مهدیان^۳، حجت‌الله جهانی‌راد^۴

پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۱/۲۴

چکیده

امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی در ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۰م. توافق عادی‌سازی روابط موسوم به «توافق آبراهام» را امضا کردند. قبل از امضای این توافق نیز دو طرف روابط نسبتاً خوبی داشته و در حوزه‌های مختلف با یکدیگر همکاری داشتند. یکی از ابعاد مختلف این همکاری که بعد از عادی‌سازی روابط شتاب بیشتری به خود گرفت، حوزه «دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای» است. هدف از مقاله حاضر، بررسی تأثیر همکاری‌های میان امارات و رژیم صهیونیستی در حوزه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای بر موازنه قدرت منطقه‌ای در جنوب غرب آسیا با تأکید بر نقش وزن ژئوپلیتیکی جمهوری اسلامی ایران است. پژوهش حاضر به روش توصیفی و با بررسی و مطالعه اسناد، مدارک و مصاحبه با تعداد ۶۶ نفر از صاحب‌نظران و خبرگان این حوزه به توصیف متغیر مستقل تحقیق (عادی‌سازی روابط و همکاری در حوزه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای) و تأثیر آن بر متغیر وابسته (موازنه قدرت در جنوب غرب آسیا) پرداخته است. نتایج حاصل از پاسخ خبرگان به ۵ سؤال مطرح‌شده در زمینه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای نشان داد که نزدیک به ۸۱ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند عادی‌سازی روابط میان امارات و رژیم صهیونیستی در حوزه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای با تأثیر منفی زیاد و خیلی‌زیاد بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران همراه بوده و موازنه را به ضرر ایران در این حوزه تغییر خواهد داد.

واژگان کلیدی: جمهوری اسلامی ایران، امارات متحده عربی، رژیم صهیونیستی، عادی‌سازی، دیپلماسی.

۱. استادیار علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ج.ا.ایران.
رایانامه: aqili.1980@gmail.com

۲. استادیار روابط بین‌الملل، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ج.ا.ایران.
رایانامه: johnny.hojat@yahoo.com

۳. استادیار علوم سیاسی، دانشگاه افسری امام علی (ع)، تهران، ج.ا.ایران.
رایانامه: alijrad.sh@gmail.com

۴. استادیار جغرافیایی سیاسی، دانشکده فارابی، تهران، ج.ا.ایران (نویسنده مسئول)
رایانامه: geo.hojat.1980@gmail.com

۱. مقدمه

دیپلماسی به مدیریت روابط خارجی با سایر دولت‌ها و سایر کنشگران روابط بین‌الملل، تعریف می‌شود. از این دیدگاه دیپلماسی به معنای مشارکت در تصمیم‌گیری و اجرای سیاست خارجی است. علاوه بر این وسیله‌ای است که دولت می‌تواند از طریق انجام مذاکرات، تبادل نمایندگی‌ها، توسعه همکاری‌ها و دیدارها و گفت‌وگوها به اهداف و منافع خود دست یابد. همچنین دیپلماسی مترادف با برقراری ارتباط است. دیپلماسی در روابط بین‌الملل درصدد نزدیک کردن دولت‌ها، ایجاد زمینه‌های همکاری در چارچوب سازمان‌های بین‌المللی و ارتباط با سایر بازیگران دولتی و غیردولتی به منظور ایجاد فضای مسالمت‌آمیز در صحنه جهانی است (رحمانی، ۱۳۹۴: ۶۶-۶۷).

مذاکره و گفتگو از ویژگی‌های بارز دیپلماسی است؛ به طوری که برقراری ایجاد صلح و زندگی مسالمت‌آمیز در دستور کار اصلی این فعالیت قرار دارد و تمام این فعالیت‌ها در حوزه موسوم به سیاست خارجی انجام می‌گردد. بر این اساس دیپلماسی را به عنوان فن اداره سیاست خارجی و یا تنظیم روابط بین‌الملل و حل و فصل اختلافات بین‌المللی، تعریف و توصیف می‌کنند (قوام، ۱۳۹۱: ۲۰۷).

مسئله فلسطین و موجودیت رژیم اشغالگر قدس از سال ۱۹۴۸م. یکی از مهم‌ترین موضوعات منطقه غرب آسیا در رابطه با دیپلماسی و اختلافات بین‌المللی است که ابعاد مختلف امنیتی بازیگران این منطقه را تحت تأثیر قرار داده است. این مسئله به شدت از کنش‌های بازیگران منطقه‌ای از جمله رژیم صهیونیستی متأثر است که همواره در پی خروج از انزوای منطقه‌ای و نزدیک شدن به بازیگران پیرامونی خود از طریق امنیت‌زدایی و تنوع‌بخشی به ابعاد دیپلماسی بوده است. در همین راستا پس از جنگ دوم خلیج فارس تحولاتی در منطقه رخ داد که بر افزایش نقش منطقه‌ای رژیم صهیونیستی تأثیر گذاشت؛ تداوم حالت بی‌ثباتی و ناامنی بنا بر دلایلی از جمله سیاست برتری‌جویانه اسرائیل در قبال ابزارهایی جز ابزارهای نظامی و در قالب اشکال مختلف دیپلماسی مورد تعقیب قرار گرفته است. بر این اساس تشکیل اسرائیل و بروز مجموعه جنگ‌های متعاقب آن بین اعراب و رژیم صهیونیستی، دورنما و سیمای منطقه را به طرز مؤثر و پایداری دستخوش تغییر و تحول کرد. این رژیم در پی دستیابی به اهداف خود ابزارهای نوین جنگ نرم و در رأس آن‌ها دیپلماسی را مورد توجه قرار داده که در قالب قدرت هوشمند این رژیم، تحت

حمایت‌های گسترده غرب و به‌طور خاص آمریکا قابل تبیین است. رژیم صهیونیستی در جهان به‌عنوان رژیم خشن، غیرعقلانی و جنگ‌طلب شناخته می‌شود. این تصویر منفی نیاز بیش‌ازپیش این رژیم به ابزار دیپلماسی و تنوع‌بخشی به آن در راستای خارج شدن این رژیم از یک رژیم امنیتی و بحران‌زا به یک رژیم باثبات و حل کردن معضل امنیتی خود در منطقه خاورمیانه را نشان می‌دهد (ناصری، ۱۳۹۸: ۹).

رسمی و عادی شدن روابط امارات متحده عربی با رژیم صهیونیستی بعد از دو دهه روابط مخفی تحت عنوان «دیپلماسی پنهان»، که در ۱۵ سپتامبر ۲۰۲۰م. با توافق عادی‌سازی موسوم به «توافق آبراهام»^۱ انجام گرفت، با تبعات متنوع امنیتی برای نظم منطقه و به‌خصوص امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران همراه بوده است. ازاین‌رو، هدف مقاله حاضر، بررسی و پاسخ به این سؤال مهم است که: «عادی‌سازی رابطه رژیم صهیونیستی با امارات متحده عربی در حوزه دیپلماسی (عمومی و منطقه‌ای) چه تأثیری بر موازنه قدرت منطقه‌ای جنوب غرب آسیا با تأکید بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران دارد؟»

۲. مبانی نظری و پیشینه‌شناسی تحقیق

۲-۱. پیشینه تحقیق

موضوع عادی‌سازی روابط میان رژیم صهیونیستی و کشورهای عرب اگرچه رویدادی تازه به نظر می‌رسد اما سوابق همکاری‌های پشت پرده به سال‌هایی قبل‌تر از امضای توافق آبراهام در سال ۲۰۱۵م. برمی‌گردد. وقوع این رویداد مهم در منطقه که گمانه‌زنی‌هایی را برای پیوستن دیگر کشورها به‌خصوص عربستان سعودی را به همراه داشته، مورد توجه اندیشمندان، صاحب‌نظران و محققین بسیاری بوده است. به‌طورکلی با جستجوی صورت گرفته در منابع فارسی و لاتین با ترکیب کلیدواژه‌هایی همچون «عادی‌سازی»^۲، «امارات متحده عربی»، «اسرائیل»، «دیپلماسی» و «موازنه قدرت»^۳ می‌توان ادعا کرد هیچ مقاله و یا تحقیق علمی که دربرگیرنده ابعاد دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای نزدیکی امارات و رژیم صهیونیستی و نقش آن در موازنه قدرت منطقه‌ای و وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران باشد را نمی‌توان یافت. البته برخی مطالب به‌صورت بخشی و آن هم به‌صورت تحلیل‌های ژورنالیستی رؤیت می‌شود که جنبه چندان علمی در آن‌ها وجود ندارد. باین‌حال مقالات، کتب و تحلیل‌هایی به موضوع مورد مطالعه نزدیک بوده و از ابعاد مختلف به

1. Abraham's Agreement
2. Normalization
3. Balance of Power

این موضوع پرداخته‌اند، وجود دارند. به برخی از مهم‌ترین و نزدیک‌ترین مطالعات صورت گرفته در ارتباط با موضوع مورد استفاده در این تحقیق به شرح ذیل اشاره می‌گردد:

«گوهری‌مقدم» و همکاران در مقاله‌ای با عنوان «توئیل‌ماسی امارات متحده عربی درباره عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی» (۱۴۰۱) سعی نموده‌اند با روش تحلیل مضمون به تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده از توئیتر پرداخته و از این منظر توئیل‌ماسی امارات متحده عربی را مورد بررسی قرار دهند. براساس یافته‌های تحقیق دستگاه دیپلماسی امارات متحده عربی با ترفند فریب افکار عمومی در توئیتر سعی دارد تا اقدامات خود در خصوص مسئله فلسطین را مشروع جلوه دهد؛ موضوعی که باعث می‌گردد عرصه برای اقدامات جاه‌طلبانه رژیم صهیونیستی در منطقه هموار گردد. این مقاله اگرچه از حیث موضوعی نزدیک به موضوع مورد مطالعه است ولی تنها به یک بخش جزئی از این موضوع در حوزه رسانه‌ای به نام توئیتر پرداخته شده است.

«عطار» و «ابراهیمیان» در مقاله‌ای مشترک با عنوان «نتایج اقتصادی یک توافق سیاسی: بررسی ظرفیت‌های اقتصادی عادی‌سازی روابط امارات و بحرین با رژیم صهیونیستی» (۱۴۰۱) به این پرسش پاسخ می‌دهند که عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و بحرین با رژیم صهیونیستی چه پیامدهای اقتصادی احتمالی برای این کشورها خواهد داشت. بنابراین موازنه قدرت و نقش دیپلماسی در روابط آن‌ها در کاهش و یا افزایش وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران مورد بحث نمی‌باشد.

«عالیشاهی» و همکاران در پژوهشی مشترک با عنوان «تأثیر ائتلاف راهبردی امارات و رژیم صهیونیستی بر امنیت خلیج فارس» (۱۳۹۹) با هدف تجزیه و تحلیل نزدیکی روابط دو طرف و تأثیر آن بر امنیت خلیج فارس به ارائه پیامدهای این نزدیکی پرداخته‌اند؛ این پژوهش کاملاً متفاوت با کار انجام‌شده در مقاله حاضر است.

«سنم وکیل» و «نیل کوئیلیام»^۱ کتابی تحت عنوان «عادی‌سازی روابط اسرائیل و امارات» (۲۰۲۳) را به انتشار رسانده‌اند که در آن تنها به توافقنامه ابراهیم، ابعاد این توافق، منافع دو طرف، چالش‌ها و نقش آمریکا و مواردی از این قبیل در ۸۰ صفحه پرداخته شده است.

«اختیاری امیری» و همکاران مقاله‌ای با عنوان «قدرت ژئوپلیتیک ایران و عادی‌سازی روابط امارات و اسرائیل» (۲۰۲۳) در ژورنال انگلیسی‌زبان به نام «فصلنامه بین‌المللی ژئوپلیتیک» به چاپ رسانده‌اند که نه تنها نقش دیپلماسی به‌طور خاص در آن دیده نشده بلکه تفاوت عمده دیگر این مقاله با موضوع این تحقیق در جابجا بودن متغیر مستقل و وابسته است.

«فولتون» و «یلتیک»^۱ در مقاله‌ای با عنوان «عادی‌سازی دیپلماتیک امارات و اسرائیل: پاسخی به منطقه آشفته خاورمیانه» (۲۰۲۱) با بیان اهمیت این بازی با رویکردی خاص به بررسی دلایل، زمینه‌ها و عوامل داخلی، منطقه‌ای و سیستمی شکل‌گیری این رویداد پرداخته‌اند. نویسندگان استدلال می‌کنند که فشارها در سطوح داخلی و سیستمی ملاحظات مهمی هستند؛ اما پویایی‌های موجود در مجموعه امنیت منطقه‌ای خاورمیانه در نهایت عوامل مهم‌تری در توضیح عادی‌سازی می‌باشند.

۲-۲. مبانی نظری

۲-۲-۱. عادی‌سازی روابط در حوزه دیپلماسی

پس از برقراری روابط رسمی و آشکار رژیم صهیونیستی با برخی کشورهای منطقه و بسیاری از کشورهای جهان، دیپلماسی این رژیم به دو سطح آشکار و پنهان تقسیم شد. در سطح دیپلماسی آشکار تقویت مبادلات اقتصادی، فروش تسلیحات و پیوندهای سیاسی آشکار پس از اعلام ظهور رژیم صهیونیستی توسط مقامات سیاسی پیگیری شد. در قالب دیپلماسی پنهان رژیم صهیونیستی توانسته با استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی و اطلاعاتی عربستان سعودی و امارات متحده عربی حکومت «بشار اسد» را در قالب جنگ داخلی تضعیف سازد و در مرزهای ج.ا.ایران به جاسوسی و کسب اطلاعات مبادرت ورزد. هدف از دیپلماسی پنهان، برقراری پنهانی روابط سیاسی و نظامی-اطلاعاتی با کشورهای عربی و غیرعربی منطقه غرب آسیا جهت مهار ج.ا.ایران و محور مقاومت بوده است (عباسی خوشکار، ۱۳۹۹).

راهبرد دیپلماسی پنهان رژیم صهیونیستی از سال ۱۹۴۸م. تا دهه حاضر سه موج مختلف را در سیاست خارجی این رژیم تجربه کرده است:

۱) موج اول دیپلماسی پنهان سیاسی در بین اعراب منطقه غرب آسیا و به‌طور خاص مصر و اردن جریان داشت. در دوره حکومت عبدالناصر بر مصر، بین «موشه شاروت» نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی و «جمال عبدالناصر» در زمینه کانال سوئز گفت‌وگو برگزار شد. در خوشه خلیج فارس در دهه ۱۹۶۰م. رژیم صهیونیستی جهت مقابله با نیروهای طرفدار مصر در یمن کمک تسلیحاتی در اختیار عربستان قرار داد. پس از سال ۱۹۹۶م. و توافقنامه اسلو روابط دیپلماتیک پنهان با قطر، عمان، مراکش و تونس آغاز شد.

۲) موج دوم دیپلماسی پنهان، نفوذ در آسیای مرکزی و قفقاز است. همکاری امنیتی- تسلیحاتی پنهان با آذربایجان در قضیه قره‌باغ و تسلیح این کشور به سلاح‌های سطح به دریا و پهپادهای جاسوسی در چارچوب دیپلماسی پنهان در موج دوم به انجام رسیده است.

۳) موج سوم دیپلماسی پنهان رژیم صهیونیستی در منطقه خلیج فارس عملیاتی شده است. هدف از عملیاتی ساختن این منطقه در موج سوم دیپلماسی پنهان، نقش مکمل‌کنندگی آن در پیوندسازی با موج دوم دیپلماسی پنهان جهت مهار منطقه‌ای ج.ا.ایران و مقابله با محور مقاومت با استفاده از هم‌افزایی اطلاعاتی و سیاسی با اعراب حاشیه خلیج فارس (به‌عنوان محور و ستون فقرات موج سوم دیپلماسی پنهان) بود. یکی از جریان‌های دیپلماتیک فعال در دیپلماسی پنهان رژیم صهیونیستی، دیپلماسی امنیتی با محور ارائه خدمات امنیتی توسط شرکت‌های امنیتی است (عباسی خوشکار، ۱۳۹۹).

۲-۲-۲. عادی سازی روابط در حوزه دیپلماسی عمومی

در حال حاضر با توجه به چالش‌ها و هزینه‌های استفاده از قدرت سخت، کشورهای مختلف برای مقابله با تهدیدات پیش‌رو، از راه‌ها و شیوه‌های جدید و کمتر چالش‌برانگیز استفاده می‌کنند. امروزه کشورها تلاش دارند تا با بکارگیری سازوکارهایی، جذابیت خود را در سطح بین‌المللی تقویت کنند. یکی از ابزارهای جدید در این حوزه استفاده از دیپلماسی عمومی است؛ در دیپلماسی عمومی تلاش عمده، ارتباط با مخاطب عام و افکار عمومی است تا کشورها بتوانند پیام موردنظر خود را منتقل کنند. برخی از روش‌های مورد استفاده در حوزه دیپلماسی عمومی عبارت‌اند از: تبادل دانشجو، پذیرش بورس تحصیلی، سمینارهای فرهنگی، پخش برنامه‌های صوتی و تصویری، ایجاد سایت‌های اینترنتی و انتشار کتاب. رژیم صهیونیستی نیز در سال‌های اخیر به مسئله دیپلماسی عمومی توجه ویژه‌ای داشته است.

موضوع رژیم صهیونیستی و مسائل مربوط به آن همواره به دلایل مختلف ایدئولوژیکی، نظامی و امنیتی از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار بوده است. این رژیم در خلال گفت‌وگوهای صلح با مصر در سال‌های ۱۹۷۷ الی ۱۹۷۹م. و در مذاکرات صلح اسلو ۱۹۹۳ الی ۱۹۹۴م. با فلسطینیان توانسته بود تصویر مثبتی از خود به کشورهای غربی مخابره کند؛ در جنگ ۱۹۹۱م. خلیج فارس نیز اسرائیل با خودداری از اقدام مقابله‌به‌مثل

ضد صدام همدردی بین‌المللی را به‌سوی خود جلب کرد. اما با آغاز انتفاضه دوم در سال ۲۰۰۰م. اعتبار خارجی رژیم صهیونیستی به شکل گسترده‌ای تخریب شد؛ به‌طوری‌که مردم جهان رهبران اسرائیل را با رهبران آلمان نازی مقایسه کرده و اقدامات آن‌ها ضد فلسطینیان را سیاست نازیسمی توصیف می‌کردند. مسئولان اسرائیلی در آن زمان در جلوگیری از نابود شدن چهره این رژیم در سطح افکار عمومی جهان، شکست خوردند. علت اصلی آن نیز عدم فهم مناسب از اهمیت حیاتی نقش دیپلماسی عمومی در روابط بین‌الملل معاصر بود.

از آن زمان یعنی آغاز انتفاضه دوم اهمیت دیپلماسی عمومی در داخل اسرائیل افزایش یافت و تغییرات زیادی در سیاست خارجی رژیم صهیونیستی به‌ویژه در حوزه سیاست‌های نرم ایجاد شد. در سال‌های اخیر با تقویت بازوی دیپلماسی عمومی این رژیم (هاسبارا)، اقداماتی مختلفی همچون ایجاد کمپین، دیپلماسی علمی، ورزشی و ... در دستورکار قرار گرفت. این رژیم همواره تهدید درجه اول خود را جمهوری اسلامی معرفی نموده و هزینه و انرژی زیادی را برای مقابله با آن پرداخت کرده است. برخی از فعالیت‌های این رژیم در دیپلماسی عمومی در قبال ج.ا.ایران عبارت‌اند از: تلاش برای به انزوا کشاندن ج.ا.ایران، ایجاد شکاف میان مردم و حاکمیت، برقراری ارتباط با فعالان گروه‌های مخالف جهت ایجاد آشوب، جنگ روانی، تغییر در دستگاه محاسباتی مردم و حاکمیت (بابایی حسکویی، ۱۳۹۷: ۱).

علاوه بر وزارت دیپلماسی عمومی و امور یهودیان پراکنده، فعالیت‌های دیپلماسی عمومی اسرائیل در داخل و خارج از این کشور توسط بازیگران و نهادهای غیردولتی و غیرانتفاعی نظیر سازمان‌های مردم‌نهاد هدایت می‌شود. در داخل رژیم صهیونیستی سازمان‌ها، پروژه‌ها و برنامه‌های مختلفی در راستای حمایت از اسرائیل در چارچوب دیپلماسی عمومی این کشور فعالیت می‌کنند؛ در این زمینه می‌توان به شبکه همکاری تجاری بین‌المللی، دیدبان رسانه‌های فلسطین، مرکز نظارت بر تأثیر صلح، شورای اطلاعات، شهروندان اسرائیل، مرکز اقدام اسرائیل اشاره کرد.

سازمان‌ها و نهادهای غیردولتی و غیرانتفاعی که در راستای دیپلماسی عمومی اسرائیل در خارج از این رژیم فعالیت می‌کنند عبارت‌اند از: کمیته امور عمومی آمریکا-اسرائیل (آپیک)، کنگره یهودیان آمریکا، آمریکایی‌ها برای صلح اکنون، اتحادیه ضد افترا، انجمن دوستی آمریکا-اسرائیل، پروژه اسرائیل، اسرائیل قرن ۲۱، عدالت برای یهودیان کشورهای عربی، پروژه دیوید، اسرائیل در محیط دانشگاه‌ها، ائتلاف اسرائیل در محیط دانشگاه‌ها،

تلاش برای حقیقت، انجمن خاور نزدیک اروپا، ائتلاف اروپا برای اسرائیل، دیدبان سازمان ملل، مرکز ارتباطات و پژوهش بریتانیا- اسرائیل (بیکوم) و اتحادیه کارآفرینان یهودی (آهوپی، ۱۳۹۲: ۱۹۵-۱۹۶).

اهداف اصلی دیپلماسی عمومی اسرائیل عبارت‌اند از:

❖ توجیه اصل موجودیت و مشروعیت خود؛

❖ توجیه سیاست‌ها و اقدامات رژیم.

اولویت‌ها و مخاطبان اصلی دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی نیز به چهار قسمت تقسیم می‌شود:

۱) جوامع یهودیان سراسر جهان

اگر این رژیم بتواند علاقه قلبی و درونی همه یهودیان را با سرشت خود پیوند بزند، برنامه طولانی و هدفمند رژیم صهیونیستی برای اینکه سرنوشت خود را مساوی سرنوشت همه یهودیان جهان قرار دهد و ایده صهیونیست که مترادف کل یهودیان جهان است، به ثمر خواهد نشست. این امر از جنبه روانی (با توجه به حساسیت قدرت‌های بزرگ نسبت به پدیده یهودی‌ستیزی) می‌تواند حاشیه امن زیادی را برای این رژیم به ارمغان آورد؛ از جنبه مادی نیز حمایت یهودیان ثروتمند جهان از اسرائیل به‌ویژه در اروپا و آمریکا می‌تواند مزایای فراوانی برای این رژیم داشته باشد.

۲) کشورهای دوست رژیم صهیونیستی

دومین اولویت دیپلماسی عمومی اسرائیل کشورهای دوست این رژیم هستند؛ اکثر این کشورها را کشورهای توسعه‌یافته غربی و قدرت‌های مؤثر در عرصه سیاست و اقتصاد جهانی تشکیل می‌دهند. ادامه حیات این کشورها برای اسرائیل امری حیاتی و تضمینی برای بقای آن در آینده به‌شمار می‌رود. بدون حمایت مؤثر ایالات متحده آمریکا و دولت‌های اروپایی رژیم صهیونیستی تاکنون احتمالاً بارها به دست ملت‌های منطقه نابود شده بود و تاب تحمل و مقاومت در برابر این همه فشار که از محیط پیرامون آن وارد می‌شود را نداشت؛ به همین سبب پیش از آن‌که دیپلماسی عمومی اسرائیل متوجه منطقه خود باشد، متوجه کشورهای غربی است تا مبادا حمایت این کشورها از اسرائیل تحت تأثیر افکار عمومی کم‌رنگ شود (آهوپی، ۱۳۹۲: ۱۹۶-۱۹۸).

۳) کشورهای دشمن رژیم صهیونیستی

سومین اولویت دیپلماسی عمومی اسرائیل کشورهای دشمن این رژیم است؛ این کشورها عمدتاً کشورهای عربی هستند. رژیم صهیونیستی بر این باور است که برنامه‌های رادیو و تلویزیونی آن به زبان عربی در کشورهای عرب هم‌جوار طرفداران بسیاری داشته و مردم کشورهای همسایه اخبار این شبکه‌ها را قابل‌اتکا و معتبر می‌دانند. آن‌ها دیپلماسی در قبال کشورهای عربی را ضعیف ارزیابی می‌کند؛ زیرا بر اساس سابقه طولانی با کشورهای عربی آمیدی به کسب اعتماد ملت‌های عربی از طریق تبلیغات و تعامل فرهنگی وجود ندارد. در مورد ایران این مسئله تا حدودی متفاوت است؛ چراکه دولت ایران در گذشته (رژیم پهلوی) در زمره دوستان اسرائیل قرار داشت. بنابراین به‌زعم اینکه مردم ایران هیچ‌گاه دیدگاه مثبتی نسبت به این رژیم نداشتند و زمینه فعالیت‌های فرهنگی و تبلیغی اسرائیل در ایران قبل از انقلاب به‌مراتب مساعدتر و فراهم‌تر از کشورهای عربی بود.

۴) مردم کشورهای بی‌طرف یا خنثی نسبت به رژیم صهیونیستی

آخرین اولویت دیپلماسی عمومی اسرائیل مردم کشورهای بی‌طرف یا خنثی نسبت به رژیم صهیونیستی موضوعی بی‌طرفانه یا خنثی دارند. اسرائیل در سال‌های اخیر گام‌های زیادی در عرصه دیپلماسی عمومی برداشته و در رسانه‌های جدید فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی درصدد ارائه تصویری مثبت از خود بوده است. تلاش این رژیم معطوف به هماهنگ کردن کشورهای عربی جهت دستیابی به اهداف خود می‌باشد؛ لذا کارشناسان این رژیم معتقدند دیپلماسی عمومی اسرائیل در وهله نخست بایستی معطوف به جهان عرب باشد (آهوپی، ۱۳۹۲: ۱۹۹-۲۰۰).

در این میان امارات متحده عربی (یکی از کشورهای مهم در منطقه) تلاش می‌کند خود را به‌عنوان یکی از قدرت‌های تأثیرگذار در منطقه نشان دهد. این کشور در عرصه دیپلماسی عمومی برای نفوذ در افکار عمومی و تأثیرگذاری حداکثری دیپلماسی عمومی از ابزارها و اقدامات مختلف استفاده می‌کند. در قسمت زیر برخی از این ابزارها مورد اشاره قرار می‌گیرد:

❖ رسانه: اولین صنعتی که امارات در آن سرمایه‌گذاری کرده، رسانه است. اولین

منطقه آزاد رسانه‌ای دنیا در سال ۲۰۰۰ در دبی تأسیس شد؛

❖ برندسازی ملی: یکی دیگر از ابزارهای مهم در راستای دیپلماسی عمومی، برندسازی ملی است. از این منظر امارات متحده عربی سعی دارد خود را به‌عنوان یک نشان مورد اعتماد ارائه دهد. تلاش این کشور برای ارائه تصویری قدرتمند، موفق و جذاب از دبی در همین راستا ارزیابی می‌شود. یکی از مهم‌ترین برندهای امارات در عرصه بین‌المللی، «امارات ایر» است.

❖ انتشار کتب و نشریات: شهر کتاب «شارجه» با انتشارات متمرکز و نمایشگاه بین‌المللی دائمی کتاب نمونه‌ای از دیپلماسی عمومی امارات به‌حساب می‌آید.

❖ ورزش: یکی از پایه‌های اصلی دیپلماسی عمومی، ورزش است. امارات متحده عربی با سرمایه‌گذاری در این بخش سعی دارد خود را به‌عنوان نقطه ثقل ورزش در منطقه نشان دهد.

❖ اثرگذاری در منطقه: یکی دیگر از ویژگی‌های دیپلماسی عمومی این کشور، اثرگذاری در منطقه است. با توجه به چشم‌انداز امارات نسبت به افزایش وجهه بین‌المللی خود و تبدیل شدن به قدرت منطقه‌ای و حضور تأثیرگذار در منطقه با ایجاد ائتلاف‌های بین‌المللی و منطقه‌ای درصدد محقق کردن این موضوع است. از این‌رو امارات از طریق عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی درصدد استفاده از توانایی‌ها و ظرفیت‌های این رژیم است (اصلانی، ۱۳۹۶).

بی‌شک قدرت علمی و تحقیقاتی اسرائیل این امکان را برای محققان اماراتی فراهم می‌کند تا در شرایط برقراری صلح از پایگاه‌های علمی و تحقیقاتی معتبر اسلامی بهره‌مند شوند و در زمینه علمی با شرکت‌های فناوری اسرائیلی قراردادهایی را امضا کنند. یکی از تفاهمات علمی انجام‌شده امارات و رژیم صهیونیستی میان «مؤسسه علوم وایزمن اسرائیل» و «دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زاید» در ۱۲ سپتامبر ۲۰۲۰ م. است. بر اساس این تفاهم مقرر شد که طرفین علاوه بر تبادل دانشجو و برگزاری همایش‌ها و نشست‌های مشترک، مؤسسه مجازی مشترکی برای هوش مصنوعی تأسیس کنند (مؤسسه علوم وایزمن، ۲۰۲۰).

شایان ذکر است «مؤسسه علوم وایزمن» یکی از مؤسسات با رتبه علمی بالا در حوزه تحقیقات چندرشته‌ای محسوب می‌شود؛ درحالی‌که دانشگاه هوش مصنوعی محمد بن زاید

در سال ۲۰۱۹م. تأسیس شده و هنوز تحقیقات علمی کاربردی قابل توجهی انجام نداده است.

علاوه بر این با توجه به اینکه در چشم‌انداز ۲۰۲۴م. امارات، ارسال کاوشگر به فضا قرار دارد و این کشور به‌طور جدی در پی دستیابی به این هدف است، احتمال همکاری‌های علمی میان شرکت «اسپیس.آی.ال» (سازمان غیرانتفاعی و غیردولتی اسرائیل که در زمینه پیشرفت دانش فضایی و آموزش این علوم فعالیت می‌کند) و امارات متحد عربی وجود دارد. باید در نظر داشت که اسپیس.آی.ال در ۲۲ فوریه ۲۰۱۹م. فضایی «جنسیس» را به‌سوی ماه ارسال کرد (بنیاد مأموریت آرک^۱، ۲۰۱۹).

۱-۲-۲. مناسبات امارات و رژیم صهیونیستی در حوزه‌های دیگر

۱-۲-۲-۱. آموزش دانشجویان اماراتی در اسرائیل

اماراتی‌ها به دلیل سطح نسبتاً مناسب دانش و آموزش در رژیم صهیونیستی، به برقراری روابط برای کسب دانش فنی علاقه‌مند هستند.

۲-۲-۲-۱-۲. گردشگری

مردان رژیم صهیونیستی به سفر علاقه‌مند هستند؛ امارات می‌تواند به‌عنوان یکی از مقاصد سفرها مطرح شود. این امر با شروع پروازهای مستقیم بین امارات و رژیم صهیونیستی رشد خواهد داشت. همچنین فرودگاه‌های دبی و ابوظبی می‌توانند مسیر واسطه‌ای مناسبی در راه انتقال مسافری این رژیم به مقاصدی مانند هند و شرق آسیا باشند.

۳-۲-۲-۱-۳. متخصصان اسرائیلی

رژیم صهیونیستی، دارای سطح بالایی افراد با تحصیلات دانشگاهی است؛ امارات نیز به دلیل کمبود نیروی انسانی در دو دهه گذشته مشتاقانه پذیرای متخصصان خارجی بوده است. امارات می‌تواند بازار مناسبی برای متخصصان رژیم صهیونیستی باشد.

۴-۲-۲-۱-۴. دستیابی به دانش فنی و تکنولوژی توسط امارات

توافقات‌های اولیه برای همکاری در زمینه خرید تکنولوژی‌های مرتبط با لیزر، هوش مصنوعی، سنسورهای مختلف، امنیت فضای مجازی و سایبری و مواردی مانند این بین

شرکت‌های دو طرف صورت گرفته است (اندیشکده حکمرانی انرژی و منابع ایران، ۱۳۹۹: ۱۰-۴).

رژیم صهیونیستی در حوزه دیپلماسی عمومی پیگیر این هدف است که با سوءاستفاده از مشکلات داخلی ج.ا.ایران و تبلیغات گسترده، این سؤال را در ذهن مخاطب ایرانی ایجاد کند که با وجود این مشکلات، چرا به‌جای هزینه در راه رفاه مردم، بهبود محیط‌زیست و آب آشامیدنی، اصلاح وضع اقتصادی و... این پول در قسمت نظامی هزینه می‌شود. آن‌ها تلاش می‌کنند تا علاوه بر فشار داخلی برای کاهش حضور منطقه‌ای ج.ا.ایران، کشور ما را در موضع پاسخگویی در برابر این سؤالات قرار دهند و با عادی‌سازی روابط خود با امارات متحده عربی و تمرکز بر اقدامات نرم و گرفتن ژست تمدن و صلح‌طلبی چهره خود را نزد سایر کشورهای منطقه موجه نشان داده و با یارگیری بیشتر کشورهای عربی به سمت خود، وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران را کاهش دهند.

در این میان ذکر این گزاره و نکته مهم بسیار اهمیت دارد. وقوع حملات ۷ اکتبر حماس و متعاقب آن واکنش‌های خارج از معقول صورت گرفته از سوی رژیم صهیونیستی که به جنگ غزه ختم شد، بعد از گذشت ده ماه به شهادت نزدیک به ۴۰ هزار غیرنظامی انجامید که تأثیر قابل‌توجهی در خنثی‌سازی و ناکامی این رژیم در پیشبرد اهداف خود در حوزه دیپلماسی عمومی گذاشته است.

با وجود بازوهای قوی دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی در سطح جهان، فجایع و نسل‌کشی که به اعتقاد بسیاری در این جنگ در حال رخ دادن است، مردم جهان را آگاه کرده و نقشه‌ها و تدابیر رژیم صهیونیستی برای ایجاد یک چهره مثبت از خود را به شدت تحت تأثیر منفی قرار داد.

همان‌طور که بیان شد اهداف اصلی دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی، توجیه اصل موجودیت و مشروعیت خود و توجیه سیاست‌ها و اقدامات این رژیم است. اولویت‌ها و مخاطبان اصلی دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی نیز شامل جوامع یهودیان سراسر جهان، دوستان و متحدین غربی، کشورهای دشمن و کشورهای بی‌طرف و خنثی است؛ با شروع جنگ غزه پس از حملات ۷ اکتبر ۲۰۲۴م. تقریباً می‌توان گفت که رژیم در همه این جوامع هدف، عقب‌گرد وسیعی در حوزه دیپلماسی داشته است؛ این یک موفقیت برای جبهه مقاومت به حساب می‌آید.

۳-۲. عادی‌سازی روابط در حوزه دیپلماسی منطقه‌ای

ایده همکاری‌های راهبردی بین کشورهای عربی و رژیم صهیونیستی، بهترین راه‌حل برای تأمین امنیت این رژیم قلمداد می‌شود. ژئوپلیتیک خاورمیانه پویا و سیال است؛ از این رو رژیم صهیونیستی دیگر نمی‌تواند صرفاً بر متحدان سنتی خود تکیه کند. روابط این کشورها می‌تواند از سطح دولت‌ها به سطح ملت‌ها نیز برسد. این گونه روابط به نفع دو طرف است و باعث شکوفایی اقتصادی دو طرف با تأکید بر حوزه‌هایی مانند انرژی، شبکه‌های برق، فاضلاب، کشاورزی، توریسم، حمل‌ونقل، نفت و گاز و پروژه‌های زیست‌محیطی خواهد شد.

این روابط همچنین مانع از قدرت‌یابی افراط‌گرایانی مانند «اخوان» یا «داعش» خواهد شد. در همین راستا «رون پروسور»^۱ نماینده رژیم صهیونیستی در سازمان ملل طی سخنرانی خود در کنفرانس ۲۰۱۵م. هرترلیا توصیه می‌کند که از هم‌پوشانی منافع اسرائیل و عربستان علیه ج.ا.ایران استفاده و بهره‌برداری شود: «در وضع حساس و هرج و مرج فعلی در منطقه باید از فرصت‌ها بیشترین استفاده را کنیم و اکنون منافع عربستان سعودی با اسرائیل هم‌پوشانی پیدا کرده و باید از آن به نفع خودمان بهره ببریم. در حال حاضر منافع عربستان سعودی با منافع اسرائیل هم‌پوشانی دارد. دور کردن عربستان سعودی و دیگر کشورهای عربی حوزه خلیج فارس طنابی پیچیده شده که سر آن به مسئله فلسطین نمی‌رسد. ما باید از این مسئله برای رسیدن به مقاصدمان استفاده کنیم» (عوض‌پور و بابایی، ۱۳۹۶: ۳۸-۴۰). رژیم صهیونیستی از طریق در پیش گرفتن یک دیپلماسی منطقه‌ای و همه‌جانبه در پی دستیابی به اهداف منطقه‌ای خود از جمله خروج از تنگنای ژئوپلیتیکی، تأسیس و تثبیت یک دولت اسرائیلی و ایجاد روابط گسترده سیاسی، امنیتی، اقتصادی و تجاری با کشورهای شورای همکاری خلیج فارس است (ناصری، ۱۳۹۸: ۶۶-۶۹).

از طرفی تحولات منطقه در چند سال اخیر بستر نزدیکی هرچه بیشتر اسرائیل به رژیم‌های عربی حوزه خلیج فارس و اعمال دیپلماسی فعال این رژیم را محقق کرده است. به عبارتی دیگر، در دهه‌های گذشته تحولاتی در منطقه رخ داده که به لحاظ سیاسی و اقتصادی موقعیت کشورهای عرب منطقه را به خطر انداخته مانند براندازی حاکمیت‌های استبدادی و بیداری اسلامی که باعث ناکامی برخی از نیات شوم استثمارگران و کشورهای حامی آن‌ها در منطقه شده است.

از طرف دیگر به دلیل رابطه نزدیک این رژیم با کشورهای مصر و اردن در معاهده «کمپ دیوید» و نشست های اسلو یک و دو به نوعی حساسیت و اهمیت رابطه با این رژیم به عنوان دشمن شماره یک اعراب بر سر مسئله فلسطین از بین رفت. اما در سالیان اخیر برخی مقامات کشورهای عربی به صورت دوجانبه وارد روابط دیپلماتیک و سیاسی، امنیتی با رژیم صهیونیستی شده اند و از آنجایی که بیداری اسلامی را نشئت گرفته از انقلاب اسلامی ایران می دانند، افزایش خشونت و دشمنی با ج.ا.ایران طبیعی به نظر می رسد؛ چرا که از یک سو باعث گرایش بیشتر شهروندان به ج.ا.ایران و تقویت موضع ایران در منطقه و تأثیر در سیاست های دولتی کشورهای عربی می شود و از طرف دیگر، خطری جدی برای منافع آمریکا و اسرائیل و سایر متحدانش محسوب می شود.

مسائلی از این دست سبب شده تا کشورهای عرب حوزه خلیج فارس احساس خطر کرده و به دنبال تقویت پیوندهای خود با غرب و ایجاد اتحادهای استراتژیک جدید جهت تغییر موازنه قدرت به نفع خود باشند. نمونه بارز این امر در همکاری های آشکار و نهان اسرائیل با شورای همکاری خلیج فارس و تلاش در جهت ایفای نقش پررنگ در عرصه دیپلماسی منطقه ای این رژیم نمود یافته است. بنابراین برخی از کشورهای عضو به اسرائیل به عنوان روزنه و یا دروازه ای برای نفوذ به ج.ا.ایران می نگرند. به همین دلیل شاهد آن هستیم که امروزه به دلیل خدشه دار شدن روابط بین کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس و فلسطین، روابط دیپلماتیک رژیم صهیونیستی در منطقه با شورای همکاری خلیج فارس گسترش و بهبود یافته است؛ یکی از مهم ترین اهداف این مسئله پررنگ کردن محور ضد ایرانی در منطقه است.

پس از دستیابی ج.ا.ایران به انرژی هسته ای نیز مخالفت ها و تضادها با ایران چند برابر شد و کشورهای منطقه و خارج از منطقه برای مقابله با این امر و جلوگیری از تضعیف قدرت خود در منطقه به سمت همکاری باهم پیش رفتند و نقش فعال دیپلماتیک اسرائیل به خصوص در قالب همکاری های سیاسی، امنیتی و اقتصادی و تلاش برای خروج از تنگناهای ژئوپلیتیکی به برخی ائتلاف های آشکار و نهان بین شورا و اسرائیل در جهت ایران هراسی و ترویج آن و کم رنگ نمودن مسئله فلسطین منجر شد (ناصری، ۱۳۹۸: ۶۸).

عادی سازی رابطه امارات در منطقه خلیج فارس با رژیم صهیونیستی موضوع جدیدی است که ره یافت آن موقعیت منطقه را هدف قرار گرفته است. ابوظبی با پیشگامی در

عادی‌سازی روابط باور دارد که می‌تواند با نزدیکی بیشتر به آمریکا و رژیم صهیونیستی از نظر سیاسی و امنیتی جایگاه خود را در مناسبات منطقه ارتقا دهد و حتی از عربستان سعودی در این حوزه پیشی بگیرد. درحالی‌که تحلیلگران معتقدند که امارات پیرو سیاست‌های آمریکا در منطقه است و خط‌مشی جداگانه‌ای ندارد. این تغییرات از یک جهت بیانگر حضور و ظهور بازیگران و کنشگران هرچند کوچک اما پر مدعی، و از جهت دیگر چرخش محور رویدادها برخلاف مبانی سنتی و اصولی است. ورود رژیم صهیونیستی به ساختار سیاسی و امنیتی منطقه و تبدیل امارات به کربدور این رژیم، مرز رقابت‌های شکل‌گرفته بر اساس قومیت و مذهب را دستخوش تحول کرده و امارات متحده عربی در این زمینه بیشترین نقش‌آفرینی را برعهده گرفته است. این‌که تا چه حد صحنه و ره‌آورد منطقه توان حفظ موقعیت و حرکت به جلو را داشته باشد، به شرایط و تحولات منطقه به‌ویژه راهبرد و سیاست‌های ج.ا.ایران بستگی دارد. درواقع نقش و رویکرد اکثر کنشگران منطقه بعد از عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی تا حدود زیادی شفاف و مشخص شده است. جمهوری اسلامی ایران و رویکرد آن مشخص خواهد کرد که رهیافت‌های اخیر آیا با واقعیت منطقه تطابق دارد و یا اینکه مهم‌ترین متغیرهای منطقه ازجمله ملت‌ها و نیروهای مقاومت می‌توانند کلیه معادلات را به نفع مصالح ملت‌ها تغییر دهند (رکابی شعریاف، ۱۳۹۹: ۱۷).

بنابراین اشتراک منافع رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی را می‌توان در مخالفت با جریان‌های مقاومت و اسلام‌گرا در منطقه مشاهده نمود. نزدیکی این دو ناشی از نگرانی روزافزونی است که از جانب اسلام سیاسی و جریان‌ات اسلام‌گرای منطقه احساس می‌کنند. به‌عبارت دیگر، کشور امارات در ازای افزایش امنیت داخلی و خارجی، حاضر شده منافع ژئوپلیتیک خود در منطقه را در اختیار رژیم صهیونیستی قرار دهد؛ این شرایط نه‌تنها تابوی رابطه با رژیم صهیونیستی را از بین برده، بلکه شرایط را برای شکل‌گیری بلوک‌بندی ژئوپلیتیک علیه ج.ا.ایران فراهم ساخته است. در حال حاضر، تهدیدات ج.ا.ایران نقطه اشتراک اغلب شیخ‌نشین‌های منطقه و رژیم صهیونیستی محسوب می‌گردد. به همین دلیل، در طول یک دهه گذشته تمایل به ائتلاف‌سازی بین کشورهای حوزه خلیج فارس و رژیم صهیونیستی به‌ویژه در قبال فعالیت‌های هسته‌ای و نفوذ فزاینده منطقه‌ای ج.ا.ایران افزایش یافته است. همین موضوع به وابستگی متقابل امنیتی در میان شیخ‌نشین‌های خلیج فارس و بین آن‌ها و رژیم صهیونیستی در قبال تهدیدات ج.ا.ایران منجر شده است. آن‌ها بر این

اعتقاد هستند که سیاست‌های منطقه‌ای ج.ا.ایران، امنیت منطقه را تهدید کرده و به بی‌ثباتی منطقه‌ای منجر شده است. بر این اساس می‌توان استنتاج کرد که ائتلاف منطقه‌ای به یک در دسر استراتژیک برای ج.ا.ایران تبدیل شده، که مسیر حفظ و تقویت مناسبات مطلوب با همسایگان جنوبی را برای تهران دشوار ساخته است؛ این موضوع بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران اثر منفی خواهد گذاشت (امیری اختیاری، ۱۴۰۰: ۱۴۴).

۳. روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از نوع کاربردی است؛ زیرا یافته‌های پژوهش می‌تواند در تبیین استراتژی‌های علمی کشور مورد استفاده قرار گیرد؛ همچنین در مراکز مطالعات بررسی تأثیر عادی سازی رابطه رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی بر موازنه قدرت منطقه‌ای جنوب غرب آسیا با تأکید بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران از اهمیت خاصی برخوردار است. از این رو این تحقیق برای مسئولین لشکری و کشوری سودمند است. روش اجرای پژوهش توصیفی است؛ با بررسی و مطالعه اسناد و مدارک و همچنین مصاحبه با صاحب‌نظران و خبرگان و پرسش از متخصصان، محقق درصدد توصیف متغیرهای مستقل تحقیق و تأثیر آن بر متغیر وابسته است. کلیه اسناد و مدارک موجود در کتابخانه‌ها، سایت‌های اینترنتی در مورد عادی سازی رابطه رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی در حوزه اقتصادی و متخصصان سیاسی، دانشگاهی و نیروهای مسلح که درباره موضوع تحقیق دارای آگاهی و تخصص هستند، جامعه مورد مطالعه تلقی می‌شود؛ با توجه به تعداد کم افراد با تخصص کافی و به‌روز در مورد موضوع مورد پژوهش، جامعه آماری شامل ۶۶ نفر از کارشناسان و متخصصان سیاسی، دانشگاهی و نیروهای مسلح است که تسلط کافی بر موضوع مورد پژوهش دارند.

۴. یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها

۴-۱. ابزارهای گردآوری داده‌ها

۴-۱-۱. اسناد و مدارک

۴-۱-۱-۱. تعیین روایی اسناد و مدارک

از اسناد و مدارک متنوع و معتبر موجود در کتابخانه‌ها، سایت‌های اینترنتی، مراکز تحقیقاتی نظامی که پر ارجاع و قابل دسترس بودند، استفاده شده است.

۲-۱-۴. تعیین پایایی^۱ اسناد و مدارک

در این پژوهش از اسناد و مدارک قابل دسترس در کتابخانه و مراکز تحقیقاتی نظامی و کلیه مدارک، کتب و مقالاتی که در جهت موضوع پژوهش تدوین شده، استفاده شده است. از سوی دیگر داده‌های حاصل از منابع گوناگون با یکدیگر و با نظرات متخصصان و صاحب‌نظران مصاحبه‌شونده مطابقت داده شد و همگرایی بین آن‌ها مشاهده شد؛ به این وسیله پایایی و اعتبار منابع تأیید گردید.

۲-۱-۴. مصاحبه

۱-۲-۴. تعیین روایی مصاحبه

صاحب‌نظران انتخاب‌شده از بین مسئولین و متخصصین آگاه در حوزه موردنظر هستند و به موضوع تحقیق آشنایی کامل دارند. سؤال‌ها به‌گونه‌ای طراحی شده که همه‌ی ابعاد موضوع را پوشش دهد و محققان را در دستیابی به اهداف تحقیق یاری دهد.

۲-۱-۴. تعیین پایایی مصاحبه

برای بالا بردن پایایی پاسخ‌های مصاحبه، سؤال‌ها در زمان دیگری برای همان مصاحبه‌شوندگان مطرح شده و یکسانی پاسخ‌ها بررسی شدند. همچنین همگرایی پاسخ‌ها با موارد به‌دست‌آمده از اسناد و مدارک بررسی شده است.

۳-۱-۴. پرسش‌نامه

۱-۳-۴. تعیین روایی پرسش‌نامه

پرسش‌نامه مورد قضاوت افراد مطلع، آگاه و صاحب‌نظر در موضوع تحقیق قرار گرفت؛ نظرات و نکات موردنظر آن‌ها در پرسش‌نامه اعمال گردید تا از مرتبط بودن، جامعیت و شفافیت سؤال‌های مطرح‌شده و پوشش متغیرها اطمینان حاصل شود.

۲-۳-۴. تعیین پایایی پرسش‌نامه

در پژوهش حاضر برای تعیین پایایی از «ضریب آلفای کرونباخ» (یکی از ابزارهای سنجش پایایی) استفاده شد. ضریب آلفا بیشتر از ۰/۷ بود؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که آزمون از پایایی قابل قبولی برخوردار است. با توجه به اینکه آلفای کرونباخ ۰/۹۵۴/ شده است، این نتیجه حاصل می‌گردد که پرسش‌نامه طراحی‌شده از پایایی بالایی برخوردار بوده است.

جدول شماره ۱. پایایی پرسش نامه

Cronbach'sAlpha	Cronbach'sAlpha Standardized item	N of item
./۹۵۴	./۹۵۴	۵۵

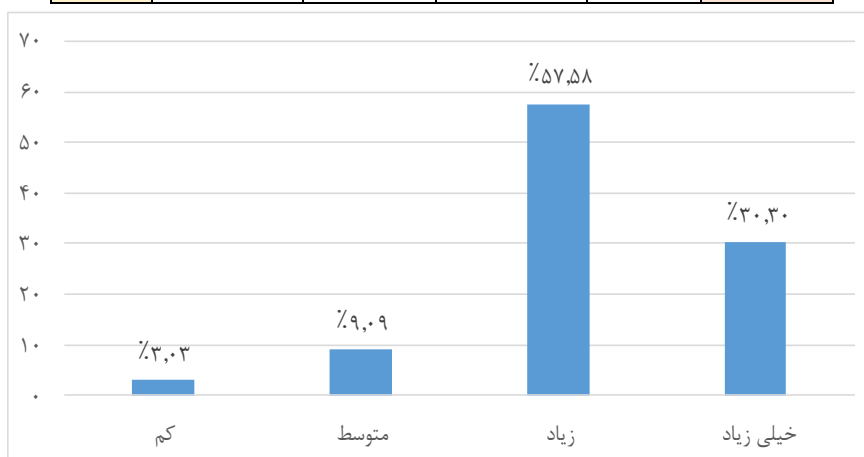
۲-۴. یافته های تحقیق

سؤال ۱. عادی سازی رابطه امارات و رژیم صهیونیستی در بلندمدت به کاهش روابط دیپلماتیک ج.ا.ایران با امارات و دیگر کشورهای عربی حوزه جنوبی خلیج فارس منجر خواهد شد و بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران تأثیر منفی دارد.

توصیف:

جدول شماره ۲. توزیع فراوانی سؤال ۱ پرسش نامه

نتیجه	فراوانی وزنی	ارزش گزینه	درصد فراوانی	فراوانی	گزینه
میانگین μ	۰	۱	۰	۰	خیلی کم
	۴	۲	۳۰	۲	کم
	۱۸	۳	۹۰	۶	متوسط
۴۰۱۵	۱۵۲	۴	۵۷۰۶	۳۸	زیاد
	۱۰۰	۵	۳۰۰۳	۲۰	خیلی زیاد
	۲۷۴	۱۵	۱۰۰۰۰	۶۶	جمع

نمودار شماره ۱. درصد فراوانی سؤال ۱ پرسش نامه

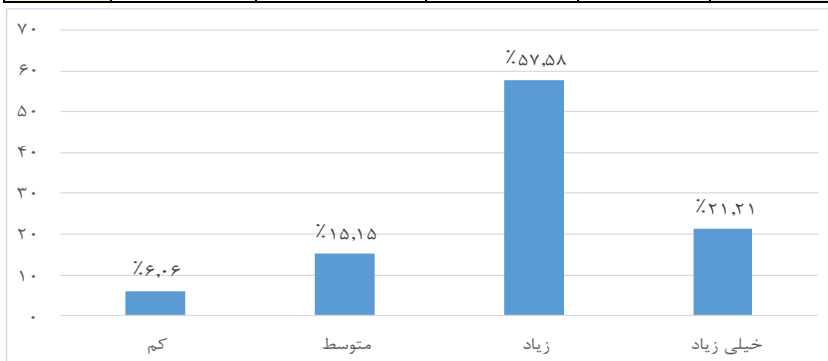
تفسیر: بر اساس دیدگاه گروه نمونه، جدول (۲) و نمودار (۱) این نتیجه حاصل می‌گردد که از ۶۶ پاسخ به سؤال، میزان ۸۷.۸۸ درصد در دو سطح خیلی زیاد و زیاد، ۹.۰۹ درصد در سطح متوسط، ۳.۰۳ درصد در سطح کم از دیدگاه و نگرش گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین ۸۷.۸۸ درصد جامعه آماری معتقدند عادی‌سازی رابطه امارات و رژیم صهیونیستی در بلندمدت به کاهش روابط دیپلماتیک ج.ا.ایران با امارات و دیگر کشورهای عربی حوزه جنوبی خلیج فارس منجر خواهد شد؛ و به میزان زیاد و خیلی زیاد بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران تأثیر منفی دارد.

سؤال ۲. عادی‌سازی رابطه امارات و رژیم صهیونیستی باعث توان مضاعف دیپلماسی امارات شده و قدرت بازیگری این کشور را بیشتر نموده؛ این امر وزن ژئوپلیتیکی امارات را در برابر ج.ا.ایران ارتقا خواهد داد.

توصیف:

جدول شماره ۳. توزیع فراوانی سؤال ۲ پرسش‌نامه

گزینه	فراوانی	درصد فراوانی	ارزش گزینه	فراوانی وزنی	نتیجه
خیلی کم	۰	۰	۱	۰	میانگین ۱۱
کم	۴	۶.۱	۲	۸	
متوسط	۱۰	۱۵.۲	۳	۳۰	
زیاد	۳۸	۵۷.۶	۴	۱۵۲	۳.۹۳
خیلی زیاد	۱۴	۲۱.۲	۵	۷۰	
جمع	۶۶	۱۰۰.۰	۱۵	۲۶۰	

نمودار شماره ۲. درصد فراوانی سؤال ۲ پرسش‌نامه

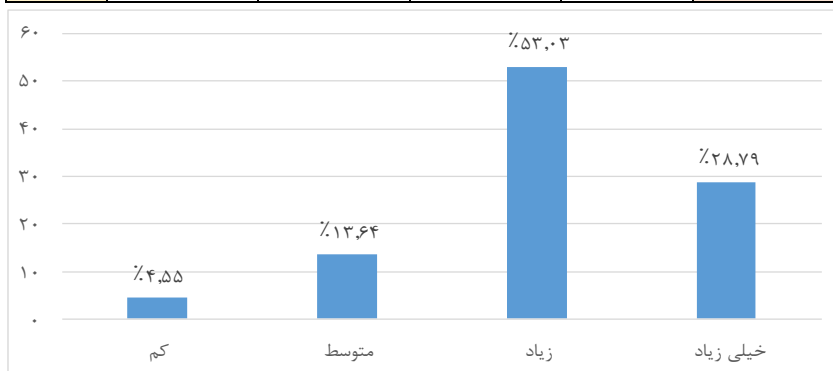
تفسیر: بر اساس دیدگاه گروه نمونه و نتایج جدول (۳) و نمودار (۲) این نتیجه حاصل می‌گردد که از ۶۶ پاسخ به سؤال، میزان ۷۸.۷۹ درصد در دو سطح خیلی زیاد و زیاد، ۱۵.۱۵ درصد در سطح متوسط، ۶.۰۶ درصد در سطح کم از دیدگاه و نگرش گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین ۷۸.۷۹ درصد جامعه آماری معتقدند عادی سازی رابطه امارات و رژیم صهیونیستی باعث توان مضاعف دیپلماسی امارات شده و به میزان زیاد و خیلی زیاد وزن ژئوپلیتیکی امارات را در برابر ج.ا.ایران ارتقا خواهد داد.

سؤال ۳. دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی در امارات، زمینه ساز برقراری روابط شهروند به شهروند شده و زمینه های اجتماعی نیرومندی را در این کشور به نفع خود فراهم می‌کند؛ این امر باعث کاهش وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران می‌شود.

توصیف:

جدول شماره ۴. توزیع فراوانی سؤال ۳ پرسش نامه

گزینه	فراوانی	درصد فراوانی	ارزش گزینه	فراوانی وزنی	نتیجه
خیلی کم	۰	۰	۱	۰	میانگین ۱۱
کم	۳	۴.۵	۲	۶	
متوسط	۹	۱۳.۶	۳	۲۷	
زیاد	۳۵	۵۳.۰	۴	۱۴۰	۴۰.۶
خیلی زیاد	۱۹	۲۸.۸	۵	۹۵	
جمع	۶۶	۱۰۰.۰	۱۵	۲۶۸	

نمودار شماره ۳. درصد فراوانی سؤال ۳ پرسش نامه

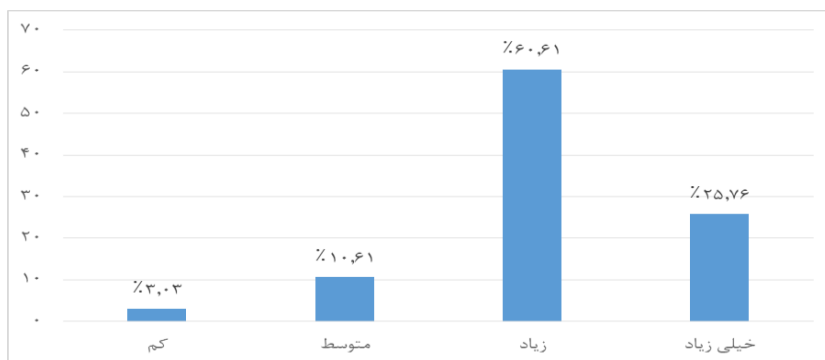
تفسیر: بر اساس دیدگاه گروه نمونه و نتایج جدول (۴) و نمودار (۳) این نتیجه حاصل می‌گردد که از ۶۶ پاسخ به سؤال، میزان ۸۱.۸۲ درصد در دو سطح خیلی زیاد و زیاد، ۱۳.۶۴ درصد در سطح متوسط، ۴.۵۵ درصد در سطح کم از دیدگاه و نگرش گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین ۸۱.۸۲ درصد جامعه آماری معتقدند دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی در امارات، زمینه‌ساز برقراری روابط شهروند به شهروند شده و زمینه‌های اجتماعی نیرومندی را در این کشور به نفع خود ایجاد می‌کند؛ این مسئله به میزان زیاد و خیلی زیاد باعث کاهش وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران می‌شود.

سؤال ۴. فضای رسانه‌ای حاشیه خلیج فارس با حضور رسمی رسانه‌های رژیم صهیونیستی، به نفع این رژیم عمل کرده و به تضعیف مواضع ج.ا.ایران و کاهش وزن ژئوپلیتیکی آن منجر می‌شود.

توصیف:

جدول شماره ۵. توزیع فراوانی سؤال ۴ پرسش‌نامه

گزینه	فراوانی	درصد فراوانی	ارزش گزینه	فراوانی وزنی	نتیجه
خیلی کم	۰	۰	۱	۰	میانگین ۱۱
کم	۲	۳.۰	۲	۴	
متوسط	۷	۱۰.۶	۳	۲۱	
زیاد	۴۰	۶۰.۶	۴	۱۶۰	۴۰.۹
خیلی زیاد	۱۷	۲۵.۸	۵	۸۵	
جمع	۶۶	۱۰۰.۰	۱۵	۲۷۰	

نمودار شماره ۴. درصد فراوانی سؤال ۴ پرسش‌نامه

تفسیر: بر اساس دیدگاه گروه نمونه و نتایج جدول (۵) و نمودار (۴) این نتیجه حاصل می‌گردد که از ۶۶ پاسخ به سؤال، میزان ۸۶.۳۷ درصد در دو سطح خیلی زیاد و زیاد، ۱۰.۶۱ درصد در سطح متوسط، ۳.۰۳ درصد در سطح کم، از دیدگاه و نگرش گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین ۸۶.۳۷ درصد جامعه آماری معتقدند فضای رسانه‌ای حاشیه خلیج فارس با حضور رسمی رسانه‌های رژیم صهیونیستی به نفع این رژیم عمل کرده و به میزان زیاد و خیلی زیاد به کاهش وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران منجر می‌شود. سؤال ۵. پروازهای مستقیم میان امارات و رژیم صهیونیستی از نشانه‌های تمایل دو طرف به تقویت روابط جوامع و شهروندان است؛ این مسئله می‌تواند بر جغرافیای نفوذ نرم ج.ا.ایران و وزن ژئوپلیتیکی آن در این منطقه تأثیر منفی بگذارد.

توصیف:

جدول شماره ۶. توزیع فراوانی سؤال ۵ پرسش‌نامه

گزینه	فراوانی	درصد فراوانی	ارزش گزینه	فراوانی وزنی	نتیجه
خیلی کم	۰	۰	۱	۰	میانگین ۴
کم	۵	۷.۶	۲	۱۰	
متوسط	۱۵	۲۲.۷	۳	۴۵	
زیاد	۳۲	۴۸.۵	۴	۱۲۸	۳.۸۳
خیلی زیاد	۱۴	۲۱.۲	۵	۷۰	
جمع	۶۶	۱۰۰.۰	۱۵	۲۵۳	

نمودار شماره ۵. درصد فراوانی سؤال ۵ پرسش‌نامه

تفسیر: بر اساس دیدگاه گروه نمونه و نتایج جدول (۶) و نمودار (۵) این نتیجه حاصل می‌گردد که از ۶۶ پاسخ به سؤال، میزان ۶۹.۶۹ درصد در دو سطح خیلی‌زیاد و زیاد، ۲۲.۷۳ درصد در سطح متوسط، ۷.۵۸ درصد در سطح کم از دیدگاه و نگرش گروه نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. بنابراین ۶۹.۶۹ درصد جامعه آماری معتقدند پروازهای مستقیم میان امارات و رژیم صهیونیستی از نشانه‌های تمایل دو طرف به تقویت روابط جوامع و شهروندان قلمداد می‌شود؛ این مسئله می‌تواند به میزان زیاد و خیلی‌زیاد بر جغرافیای نفوذ نرم ج.ا.ایران و وزن ژئوپلیتیکی آن در این منطقه تأثیر منفی بگذارد.

۵. نتیجه‌گیری

روند عادی‌سازی روابط اعراب و رژیم صهیونیستی پس از جنگ‌های متوالی با صلح مصر و رژیم صهیونیستی آغاز گردید. اردن، دومین کشوری بود که به فرایند عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی پیوست. صلح مادرید در دهه ۱۹۹۰م. سکوی پرتابی برای آغاز دیپلماسی پنهان رژیم صهیونیستی با اعراب حاشیه خلیج فارس بود. این رژیم در یک دهه اخیر تلاش کرد تا با نزدیکی به کشورهای عرب منطقه و ترویج ایران‌هراسی در میان آن‌ها یک قرائت مشترک از تهدید بودن ج.ا.ایران را ایجاد کند و با ورود به ترتیبات امنیتی منطقه بر جهان عرب تسلط یابد. همکاری‌های پنهان اطلاعاتی، امنیتی، تسلیحاتی و طرح‌های مشترک سیاسی دو طرف جهت مقابله با محور مقاومت در منطقه غرب آسیا سال‌ها ادامه پیدا کرده و علی‌رغم فجایع ایجادشده توسط رژیم صهیونیستی در غزه ادامه دارد.

امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی پس از دو دهه تلاش مشترک جهت تضعیف دولت‌های لبنان، سوریه، عراق و یمن به‌صورت آشکار از رسمی شدن روابط دوجانبه خود در ۲۰۲۰م. تحت عنوان توافق ابراهیم، پرده برداشتند؛ و به گسترش همکاری‌های خود در حوزه‌های مختلف ادامه می‌دهند. حوزه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای یکی از حوزه‌هایی است که از ظرفیت‌های مشترک بسیاری برای همکاری دو طرف برخوردار بوده و از این طریق می‌تواند بر موازنه قدرت در منطقه با کاهش وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران تأثیرگذار باشد.

در مقاله حاضر به روش توصیفی و با بررسی و مطالعه اسناد و مدارک و مصاحبه با ۶۶ نفر از صاحب‌نظران و خبرگان این حوزه به توصیف متغیر مستقل تحقیق (عادی‌سازی روابط امارات و اسرائیل در حوزه دیپلماسی عمومی و منطقه‌ای) و تأثیر آن بر متغیر وابسته (موازنه قدرت در غرب آسیا) پرداخته شد. نتایج حاصل از پاسخ خبرگان به پنج سؤال مطرح‌شده (در تأثیر این ارتباط بر چرخه روابط ج.ا.ایران با بازیگران منطقه‌ای، افزایش قدرت بازیگری دو طرف به ضرر ج.ا.ایران، افزایش در روابط شهروندی دو طرف، تأثیر در حوزه برتری فضای رسانه‌ای به ضرر ج.ا.ایران، افزایش میزان پروازها و متعاقب آن تقویت روابط جوامع و شهروندان دو طرف به ضرر ج.ا.ایران)، نشان داد که نزدیک به ۸۱ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند عادی‌سازی روابط میان امارات و رژیم صهیونیستی در حوزه دیپلماسی با تأثیر منفی بر وزن ژئوپلیتیکی ج.ا.ایران همراه بوده و موازنه را به ضرر ایران تغییر خواهد داد.

منابع

الف - فارسی

- اصلانی، عماد (۱۳۹۶). *دیپلماسی عمومی امارات متحده عربی*. قابل دسترس در سایت: <http://tabyincenter.ir/22797>
- امیری، اختیاری؛ محمدی، محمدرضا (۱۴۰۰). «تأثیر مناسبات رژیم صهیونیستی با کشورهای حوزه خلیج فارس بر سیاست همسایگی ایران»، *فصلنامه سیاست خارجی*، ۳۵ (۳)، ۱۵۰-۱۲۹.
- اندیشکده حکمرانی انرژی و منابع ایران (۱۳۹۹). *بررسی روابط بین رژیم صهیونیستی و امارات متحده عربی در حوزه انرژی*، پژوهشکده مطالعات فناوری ریاست جمهوری.
- آهویی، مهدی؛ متین جاوید، مهدی (۱۳۹۲). «اهداف، اولویت‌ها و مخاطبان دیپلماسی عمومی رژیم صهیونیستی»، *فصلنامه مطالعات راهبردی*، ۱۶ (۵۹)، ۲۰۴-۱۸۳.
- بابایی حسکویی، ابوالفضل (۱۳۹۷). *دیپلماسی رژیم صهیونیستی در قبال جمهوری اسلامی ایران*، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده معارف اسلامی و علوم سیاسی دانشگاه امام صادق (ع).
- رحمانی، منصور (۱۳۹۴). «دیپلماسی عمومی و سیاست خارجی»، *فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن*، ۶ (۱۵)، ۹۰-۶۳.
- رکابی شعراف، جواد (۱۳۹۹). «مؤلفه‌های کنشگری امارات متحده عربی در غرب آسیا»، *فصلنامه گفت‌وگو راهبردی فلسطین*، ۲ (۴)، ۲۱-۱.
- عباسی خوشکار، امیر (۱۳۹۹). «عادی‌سازی روابط امارات متحده عربی و رژیم صهیونیستی»، قابل دسترس از سایت: <https://www.csr.ir/fa/news/1047>
- عوض‌پور، مهدی؛ بابایی، ابوالفضل (۱۳۹۶). «بحران‌سازی و یارگیری راهبردی: راهبرد صهیونیستی در قبال ایران پس‌ابرجام»، *فصلنامه مطالعات منطقه‌ای آمریکاشناسی-اسرائیل‌شناسی*، ۱۸ (۳)، ۴۳-۲۱.
- قوام، عبدالعلی (۱۳۹۱). *اصول سیاست خارجی و سیاست بین‌الملل*، تهران: انتشارات سمت.

■ ناصری، پژمان (۱۳۹۸). *دیپلماسی رژیم صهیونیستی در قبال کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس*، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه.

ب- انگلیسی

- Weizmann Institute of Science (2020). "The Weizmann Institute of Science and Mohamed bin Zayed University in the UAE to Collaborate on Artificial Intelligence Research", September.
- Arch Mission Foundation (2019). *The first library on another celestial body*.